

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЉОВИНИ С. Х. С.

Виходаја раз у тиждану. — Цена на цели рок 100 динара. На $\frac{1}{2}$ рока 50 динара. Поведио је 2 динара. Власник: Руске Народне Просвете, Друштво. Одвичателни редактор Ђорђа Пашића.

Нови Сад
петак 21. августа 1925. №

Рукописи и други писка треба посыпти на адресу „Руски Новини“ Нови Сад, Божовићева улица бр. 2. — Преплату на Руске-Народне Просвете, Друштво Руски Крстур (Бачка).

Витай при нас!

Витай при нас милијаш брату и пријатељу Габору! славни сипу нашег руског Баччанског народу. Досад други амеце. Це не кидали медзи себу, бо уж већији роки прешли, јак њих остатији раза бул при нас у својим родним валима при свома родитељима и зос свома братима и пријатељима.

Ми ће цешише и радујемо, же ши ваш пријаја гу нам бо и знаме, хто ши нам и до ши уж до тераса за свой народ — за нас зробен, а знаме, же ище вељко зробим. Радујемо же, же Це видиме здравога, и же зос такими думама и идеалами приходаш гу нам, јак ћо ши их мали, кед аме ше пред већим рокама зос тобу разлучили, а ти пошто там горе гу нашим братом, да там кончиши вакшу робју дае вељко зекче чинило нашега народу. Ми знаме, же ти нас и там преслави и давигајаш нашо мене и славу. Радосни аме, же ше можеме а тобу раѓаварјац о будућности и лепшој долји нашега Баччанско-рускога народу. Ми тоги поради будејмо и до дна приподозовац. Твой совет нам добрени и нужни у работе просвјетења нашега доброго народу, котри заслужел нашу любов и очекује нашу поуку и чита

редосно какоје своје слово. Ти мејди першима синами тога народу. У тебе ће цешише пред другима Славянама и шицима народима. Витай медан нама милијаш, наш славни посту и писателю Дре Гавриле Костелнику!

Чувствуй же добре и задовољно медан нама у својим малим Керестуре и у Бачкеј. Витай нам!

При Греко-католикох у Македонији

(У Девделији)

Пришли аме и до Девделији. То вељка и позната по својим рушевинама, које већина зидана, варош. Шици лејши здания зидани. Џо остало то десмо приватни објекта. Медан тима најдоји же и наш манастир шестрох пресв. Евхаристији, до когрого же и ми склонили. При манастиру була црквичка и школа. Црква под час војни розвалена и школа одната. Сада једнац и манастир, але же нашло добрих лудзора, котри то недопушили. Шестром монахињом одната и шици добро так, же веши жију од својим рукојима. Да их унчтожа забранено им дакога пријаја лебо зос ќим

бешедовац. На тог способ воли не можу себе никоја подмладку, а рахује же, же веџкаљ, кад тоги умири манастира не буде. Џо веџеј и свајџенкови там не шибодио буц, бо српски начадник забрал са нашим паноном Христофору Димитријевићу бивац у Девделији. И так тоги бидни шестри остали без Евхристијанскога Спаситеља, кому пошвецили целији свој живот.

У Девделијским срезу је 8 валаца, у котрима бивају Греко-католики. Найотворени и најтвардјени у јеји вири је валац Богданци, дас 10 килом од Девделији. Шици тоги валаца иже манастира, лем у валаце Богородица живе стари наш свајџенок Христов хори и шлеми а ма 85 роки. Вон живе у непречиједене вељкеј биди бојишијко ћо мал одјаја.

У Девделији најцевели аме два најшо честити фамелији Џојновића и Капсаревића. Ту пријаја вељко народу, да видиа својога „деда владику“. Владика их вилитовал дајо зос катаклизму, але же видије, же вони ићи не знају клем „Оченаша“. По воладију споведали же дреци, да ће веџ можу на рено у служби Божјеј причасцији. Нативели аме тога дна и шлспога О. Христова у Богородици а отамаль аме пошли до

Јого не застал дома.

Кед ту з улičки иде јидзик Абрајко, ловнати по тим, же ше пижакеј роботи ис ганьбел и любел шици попробовац, и гвари: „А ћо же Габре, Јангошко дома.“

Ет, лиху му дома — одповед Габор, — дајешка баш тераз шицих однесло.

Не поведај никому, — гвари Абрајко, — та анеји скору.

Почали же једнац и стало на тим, же Абрајко ма даја троји форинги и скора Јого.

Такој пошли до хлеба. Јидзиско же замкнују зод пук, да го ихују не видије и док мешају вишол, покончунеј свою роботу.

Потим виграбал же на појд, обешел скору и задовољни пошли дому.

У тим Габор вицатију зорд шопни кон, вицагнун кон и загнал пред хлеб.

На силу вицагнун зос жену яловку на коч и пошли.

Габор бул лути, гонел кон и яловку сискала на кочу јак живи.

Так пришли на шингтерију. То бул фалагон валацкији пажици обконани досад хлебоким ярком, даје закопавали здохлију кон, крави, ови и други

ФЕЛЬТОН

Богдан Лепак:

У глухим куту

Габрова яловка пресуда је детелини и здохла. Лежала у хлебе, коло јелох надута јак хора, Габор же у хижи вадзел зос икену.

Нач ти пущела яловку на младу детелину? Гаџинъо!

А ти нач охабел отворену капуру? Гаџо!

А ти чом замну не запарла?

А ти нач маш руки?

Ти моју працу ронгусију

А ти мой живот

Так ше вадасији през цели дзеп...

Кед уж було гу венару, припомли себе, же яловку треба закопац, бо буде шмердани.

Треба було дорезац, — гвари Габор, — людас би на исдајло розбрало:

Мој оцеј не месар, а мац не месарка — одвигуби му жена ... та и Я не енам резац!

— Але зато языком режеш јак з бритьву, Нагей.

Богданцох.

Сама драга зос Девделий до Богданцох ведзе през плодну жем коло рики Вардарца. Уж з далеки видзели зме громаду моцних и високих Богданчанох, як обтечую свойого Владику. При привитованью видно яке чувствиye виполнило их души. Розумство то, бо вони церяя найвекши гонетия, уж б роки исмаю свойого священіка а першы раз увидзели свойого владику. Уверди го до свойї на полі розваленей церковін и зос слезами молія: Деда владику, дайце нам священіка, дайце нам утіху у наших болюх, дайце нам того, кто нас будзе водзіць, шмеліць и учіць, дайце нам отца Христофора, за тидаень поправиме тогу нашу розвалену церкву! — Хто да им по вільної жаданї?

Вельку службу Божку служили зме вонка. Вельке множество народа було присутство, тог бул роботни дзень. Преосвяшени наказавал о св. Атанасию, котрого Богданчане славя як свойого патрона а котри преганяты и мучени од неприятельох Христовей Церкви. Народ ше чежко розлучся од свойого владику. Спел би, да го віше ма при себе, бо так легчайше диха. Душа ше нам наполнена чудованем, яка жива вира мушы буц у тым запущенным народу, кед ю у таких чежких часах так баре чува. Зос поштованьом зохабели зме и тот послідні католическа вонка у Македонії.

Борба праців єдного зла

(предчуяне)

3. Чи ма алкохол хранілів моя?

На треба вельмо доказоац да ше увида же и то не правда.

Перши и найшвиднейши услові кандея хранілів матері: да як чюдані.

Кед осгатні раз була колера, пришол росказ, да ше шинторня справи, прецо вадац бул барз исаждовльни.

„До тераз ховали лем людох, а тераз треба теметов и за статок, думал себе Габор. Ишле, далей та даяки протоколи за статок видумато Шицко годно буц. А вециа видзе ище таке право же не статок за чловека, але чловек за статок. Тфу.“

Габор влюнул, анял драбину и зруцся яловаку на траву. Яловака лежала як клада. Габор вжал ашов и почал гніваючи копац яму.

На досц, же здоха, ище ей робіаку параду! — гуторел руваючи жем. Вони ю, конец ей яму, ховац! Ихи!.. А ви нач ту пришли? — обрацел ю гу лсом, котри віле блажей приходзели гу месу. — Пришли на ховане? Добре! На ци! — скричал и руцел медын іси груду жеми. Пси посыкали и Габор копал далей.

— Цо сде поставали! — кричал и воніх хлапцох, — вежце батогта одгняйще исох!

На то еден хлапец вляшёл батог, а други ашов и гонели за исами.

Габор викопал яму, померал а-

Чи алкохол виполює тот услов?

Неоспормо же ю, бо нам шицко, кандея випитована єдногласно щече же алкохол у кождым попатрунку чхорліво дастаў на чловеческо цело. Алкохол як и тог котри други отров — труя організм, а очианско же тога цо труя, як може буц храніліве.

Алкохол ма лем одно єдино ѹштко на организам: чюдані.

Понеже алкохол не виполює главны услові кандея хранілів матері — да исхода — муніці нужно отпаднути и прітварка же вони хранілів.

4. Чи алкохол гре?

Скорей ше думало же алкохол ванце грэс, а навікта уж нет смисла ай бешедовац в алкохолу, як цеплотац япаки.

Правда, же кед ше чловек напис в живе цакус наядник, осети якушук цеплоту котраго присмно вогрыва, але тога ше цеплота скоро спради и чловек о краткое време ище легчайше охладзів, як кед би не пил.

Откац приходзяк як ше страдац тога цеплотац?

Кед нее написме палочки, або другого сличнаго инца, теды зе нашо жили под скору роашыра и цалюк ше наполня зос креву, котрг ше з лукашынісія цела до них ульва. Розширени и з креву наподненіи жили причина су цеплоты, котруя краткое време чувствуеме. Офрышко тога цеплота прейдзе на вонкайші воздух туне страци и на тот способ нашп цэль ище баржей охладзів, як да зис не пили. То и главна причина же у сіверніх жимініх краіх найбаржей замаржскою баші тогі ше з палочку загрываю.

И рибара на сіверу, котри не пил, легчайше можу подніцік жиму, як тогі цо пил.

Так исто и экспедиція на сіверніх полегчайше подніти жиму прэз алкохола, як з піл.

Очыанско дакле же, алкохол не даваціціту целу, але ю од нъго напроща ище и одбера.

шовом, чи доса глібока и дрилія до пісі яловаку. Вециа фришко засипал. А на отради шедзели пси и з жальем и алюбу патрели на дурнога чловека, же так перозумно губи таке красне Ѭдзене.

Кед ше Габор вращал дому, була ноц. Швицел мешац, крекетали жабы, пахло шено и мед.

Будзе хвіля, — гуторел Габор патраючи на дым, по ше спавал як по шпарги з коміна горе. — И пібо ше вигнівізело, жено!

— Людзес маю коопу як морію, а я того року ис піал. Пошал веци ярцу, а вон не вредзел. И таке то.

И като пришло Габрові барз чежко. Йому ше здавало же вон барз худобни, як иже исма ніжнаго щесца и же за нъго уж нет ніякого ратаваня. На цюлю не родзяло, яловака загінула, исцесце ідае за исцесцем.

А идуци кою теметова, вон себі думал, як його тамаль одвежу и як ше вон не будзе веци старац ай за ярец — мі зач.

Мешац швицел, жабы, крекетали, пахло шено и медом.

5. Чи алкохол отклонює бягакі?

Ях то жалосько, же людзес, кед спадно до даяхіх бягакіх, у піку спадам забуток! Баш теди, кед снадавіме до даяхій бідкі кед зме'у бягакіх, трэба да будземе трэзані, а не пияни, бо зме лем зос чистым разумом годкі вінчайці віднікі выход зос сваій бідкі! Кед чойкі гльда потіху за буток у шткохолу, не лем же сам не відае вон свой бідкі, але жае и скон фамілія и родзінку дріблі до веяй.

Алкохол може лем на краткое време прынесі забуток, скрыц бягаку, але ше вонка затым врачи віце у моцнейшай исрі.

6. А як алкохол чловека развеселіць?

Шерюс.

То ми шицко баре добре знаме.

“Ім то вешелье, кед ше потыжелік и развеселік любітеле алкохола увредзяю, и флянкі до слави руцю, а дзекеды и позабывляю? — Чи то вешелье кед ше вінчай людзес даю на такі грихи, котры бі оада іштада не гробели да були трэзані? — А лебо то вешелье кед ше опіти чловек доплянца дому и тлуче вітаны в обісца ізвіну жену и дасці?

Давкуеме на таким вешельем! Гоч алкохол пікайшай развеселію; але, жу док сіялося.

А дас зодзін чловека алкохол? — До суду, до цямінкі, до Шынталю, веліораз и до шамбей хважк, а найвесцівраз до жобрахей Ѳорби!

Ка.

До нове у швеце

РУСІЯ

Державскі ошаліл

У Русіт ошаліл водл бальшевіцкій Чекі Державскі. Вон як председатель революціонарного суда дай позабівалі на тисячи невінкіх людох, котры ше не сцілі іх плюніці бальшевіком. Бог на плаці кандея сботи.

НІМЕЦКА

Хідзенбург путь

И Німечкі парламент завершил свой

Жена чекала Габра ввечеру... Кромлі засцігли, дзеци гладні чекакі, гуторела бегаючи на капурку — а його іст.

Над Глухім Кутом вишколо цихе, лістие исбо. На риці тучал неуморни ілін, по драже шедзяли легінне коні, гвоздіали и шливади. З обісцох вибегали пред пісі, левціли за коньми и брехали.

Длugo стояла Габрова жена и чекала, чи Габор не придае. А у хижакі, при лампи шедзял найстаршина сін и читал кніжку: „При п'юму стояли даскель легін і слухали. Сідев од пісі недавно лсм приступел до тога читальнінога друштва и по його очах було видно як у його главі якошкі не барз ясно. Вон засітал:

О войни віч не пише, Михал...

Ні, віч.

А хторицік дзень гуторели на ваншаре, як ше наш рихта на Турчина.

Михайл початрел на нъго як оцец на нерозумне дасцко и ушмиш ше...

Нач ци Турчин? Немаш войни дома? Ша наш живот и так безконачна война а особено живот па-

засидания и пошол на вакхані. Випатра же ще звона ваш у мешацу новембру.

Хайденбург, председатель німецької республіки дав все на путоване и тих п'ять затримало їх у Мюнхену.

ФРАНЦУСКА

Ісправне ще подягне?

Одніди Херібо мушел одступни, вошла Французка до привату. Ісправний міністерський передседатель Пежлеве вишол ще звіт своїм приятелем Херібо-м і бешевдре ще, які Пежлеве виквал Херібо-у, які одступи вони места председателя.

СИРИЯ

Друзи ще побували

На городі Либанона живе єдно плем'я, котроє ще ніколи не ходило від міста Дружкі. Вони ще прикладують присташе Турків, але ще розликову від Мухомеданів. До тераз були поділ між Французами та ще тераз побували і захтівали за себе автономію.

Цо нове дома

КРАЛЬ У ЗАГРЕБУ.

Ісль Велич. Краль Александар присутствівав скопівським торжеством, котре вони овочували соботу, неділлю та почесник у Загребу. Краль ще натримав у соботу літні 2 години на преславі. До Загребу пришло близько 50.000 хорватських скопів вони шинців стрілох наші держави.

РАДИЧА СЦУ ОДСТРЛНІЦ

Ногає політическе бербліяло Радич гутори там дає ще треба і дове то по тиж ще треба, па яківада ісправнішій іла-ди. Да то випакую зос жемі одредаєши що посланець до Женеви ще нашого ділгата до Союзу Народів.

НОВА ПОЛІТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Хорватські земінчики та діаспора Радичевів, котри ще не согласую зос ісправнішу політику зможуть ще до сда-

расти.

І вон почал гуториц, як ще чоловік мушки вже борці за свій живот за живот, які ще чоловіку швеці. А у тій животній борбі найважливішу помоць ма чоловік од просвіти. Чоловік без ніякій просвіти зможе заспава у тій борбі и на остатку препада. Смутно лем попатриц, як други народи напредую у вічній знані, лем руски народ ще сце приязь ніякій просвіти, як да вій не вори. Наши народ, — гуторел Михал зос жальком, — вельо всієї трима до того, що му циганка лебідь гоч яка баба врачарка нове, як у тіто, що му вище добра кінка. А у віщес-циу знамені лем парикац я...

Нагло ще отворя двері и до хижі войдає маць, а не однієго приде и оцець.

О, ту читальні, — скричал в ірагу — Новини! Папове! Ти стари вожки здохніши, а твої дівчі будуть вони читаць, бо вони панове! Ти — скричал на сина. — Руц ми тет tot напер, бо це ведно в інші віру-циу за дівчату кануру! Чул щи?

Син вивалів очі. Нігда ще не чул од своєго отца такого прикроєго слова. То вправда, же Гabor не лю-

дей партії и віддає проглас на народ у котрим нагласую, же Радичова політика веде преласци.

СТАРАНІС ЗА ЦРНУ ГОРУ.

Часдні наші новини приводять вісти, же Панч вказав, ще му перве старане буде на ошени, кед ще позиції дому, повіння приликох у Црні Горі. Вон сам дума шутонц зос Його Вел. Кральюм по тей запущені жемі, да ще сам ошведочки ще потребах.

Зос наших валалох

У Руских Керестуре державна основна школа одпочине своє дієствівство від 1925/26 шкільного року од 1 септембра у слідуючим порядку:

1. і 2. септембра рано од 8—11 и попладню од 2—4 години ще буду отримовані накладки испити.

Накладки испитів дужки складаць та-ти школі:

1) Хторк прошлого 1924/25 року редовно ходили до школи але іре діякі училися на було на испиту на конку істого шк. року.

2) Хтори прошлого року спадли не вецеї як зос двох презіжетох.

Хтори школітре су обважані як накладки испитів а за време то не положа, училиш ще лем до старої класі. Опомізнаю ще шицкі родителя, хтори су дівчі обважані за накладки испитів да ще прихильні зос дівчін 1. ібо 2. септембра іре поладью на 8, — або попладню на 2 гідіні у школіскій канцелярії. Хтори тіє время пропуштає пояс може их дівчі складаць накладки испитів лем под таким условінням, кед на то добину дозволюю од вищій власці.

3—7 септембра ще кончи училися до хакоденій — до історії школи и до баварії, и то 3—5 і 7. септ. рано од 8—11, попладню од 2 до 4 години а 6 септ. (нідзялло) лем од 8 до 10. Хтори дівчі родзані кідвей на у Р

бел, але читальні але кінкіх, але просвіти. Не знал по то и нач. Ша и скорей жили людес без кінкіх и без тих паперох и було їм добре. Але дівчом вони сперал... Кед по-кончили своє роботу — гвари вон — та читай кельо щеще, лем ии шоєтла не вищаций."

Тим чуднішим бул Михалові Оцов гів. Вони ще витримали і очитали

Хібалль вам, ало, діцо чкодай, кед я читам?

Чкодай — сідрубал оцец. — Не любим, не снем, не требам! Покля не було тих школох и тих читальніх, та чоловік ище як так дихал, а тераз той ще брега та до води... Польо не зрапзело, яловка здохла, роб що сціш!

— А хібалль наша яловка од новінох здохла? Ша вона не знала читані! — Одповед Михайл.

Цо? — гукнул оцец. — Ти мис вищмеюш, своєго оца? Ти мис гіваш! Ти! Тримай язик за зубами, бо гоч ще легінь як дуб, так це натрепем, як смаркача.

Михал лем з піснями махнул.

Ту новини не при чим. Вони нічого не вищовати. А без читання и без науки нешка трудно жиць. Не-

Керестуре або гоч су ту родзени але прошлого шк. року ту ходзели до школи, то гу записовано маю принесц кресисне писмо и сведочбу од тей школі до хторей ходзели у прошлім року.

Хтори дівчі ще родзели у Руских Керестуре або прошлого року ту ходзели до школи та ще запішту до школи гоч ще ані не появляю гу записовано.

Але я так лепше, кед кожді родитель лично да-свою дасціку уписац и то зос слідуючій причині:

1) Може дай записац дасціку до тей школы, гу хторей більше быва.

2) дозна ще які кінкі треба дасціку.

3) дозна ще які кінкі треба дасціку.

Хтори дівчі прошлого шк. року ту ходзели до школи в того року иду зіндрей до варопшу або ѹвалі, треба да то родитель явіц іх упраян за време дівчі кончи училися до школы да их ту не запішту.

Істо так треба явіц и тогі дівчі хтори бывало далека на салану або про діякі друту закопом привезти причину на можу на време присц, або нікі ходзяц до школы.

Школска управа.

ПЕТРОВІЦІ

Дні 8. и 9. вігуста звали ми Русини у Петровіцах красне торжество, бо тих дівчіх пребивал месеці наші пре-свяціні Владимира. И петровски Русини знали доказац, ще зос своїм візитом. Красне ще число легіньох на прибраних конях навіберало пред церкву, кед перширас мажари ще виштрілені. Було їх коло дівчіц. Красни хустки и

шака кожди жиц, кожди бітанік зништував шор и спрівела цемного параста. Нешка треба ийсці напредок всідно з другими, а кед не та прейду іре тобс як прев труп.

Гabor покивав з главу и Шмелючи ще гварел:

— А пале, пале, яки мудри! Мудрейше вайцо од курки. А пале! А Михал коньчел:

И тата яловка би можебуц жила, кед би ви знали читані. Ето, я мам таку книжку, що описує, як треба кінки статку ходзіц, але віна сама не будзе гуториц, за юю треба знац читац.

Досц! Скричал Гabor. — Уж ми тата наука у гарль стала. Нешеви-ви швет, кед синове буду оюх розуму учичі! Од пісня я ту пан, я ту газда! Лебі слухай, лебі рушай, на штири витри! Я вам покажем! Я вас научим! Я...

Але жена прискочела до їх власела за руки и гварела:

— Цудай легінь слухаю, спаметай ще!

— Гabor ще змірел, легінь по-здрівляли и вишли. Жена присла вечеру бділ и піч не гуторели лем ще дакеци чуло як лошка гласній-

